

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
Протокол №1 від 29.08.2022 р.

Зав. кафедри

_____ Ю. Г. Бочарова

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ»

Ступінь: магістр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Чернега О.Б.
професор, д.е.н.

2022 – 2023 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни денна/заочна форма навчання
Обов'язкова (для студентів спеціальності «назваспеціальності») / вибіркова дисципліна	Обов'язкова дисципліна (спеціальності «Економіка», «Міжнародні економічні відносини», «Антисипативне управління бізнесом»)
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	28 / 8
Практичні / семінарські, годин	28/ 8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94 / 134
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,71
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у поглибленні і розширенні теоретичних знань щодо управління конкурентоспроможністю, формування компетентностей щодо управління міжнародною конкурентоспроможністю продукції, підприємства, регіону, національної економіки та формування умінь аналізувати чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності, планувати та організовувати діяльність по підвищенню її рівня.

Завдання дисципліни полягають у набутті теоретичної і практичної підготовки здобувачів ВО у сфері конкурентоспроможності; формуванні вмій та навичок визначення особливостей конкуренції, аналізу конкурентоспроможності товарів та послуг на світовому ринку, ідентифікації факторів забезпечення конкурентоспроможності підприємства, аналізу конкурентоспроможності галузей у світовому господарстві, оцінювання сучасних моделей конкурентоспроможності національних економік, формування стратегій та систем управління конкурентоспроможністю підприємства, застосування механізмів глобального регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях

Предмет: стратегії, методи, моделі, механізми та інструменти управління конкурентоспроможністю.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Конкуренція в системі ринкової економіки.

Тема 2. Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку.
Тема 3. Фактори забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
Тема 4. Аналіз та оцінювання конкурентоспроможності підприємства.
Тема 5. Конкурентоспроможність галузей у світовому господарстві .
Тема 6. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства.
Тема 7. Система управління конкурентоспроможністю підприємства.
Тема 8. Сучасні моделі конкурентоспроможності національних економік.
Тема 9. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

загальних програмних компетентностей:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
здатність генерувати нові ідеї (креативність);
здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
здатність генерувати нові ідеї (креативність);
здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
здатність працювати в команді;
здатність приймати обґрунтовані рішення;
здатність до самовдосконалення;
здатність діяти соціально відповідально;
здатність працювати в міжнародному контексті;
здатність проводити дослідження на відповідному рівні

фахових програмних компетентностей:

здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегій розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень;

здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою;

здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій, використовувати міждисциплінарні дослідження аналізу стану розвитку глобальних та локальних ринків готельних та ресторанних послуг для розв'язання складних задач розвитку готельного і ресторанного бізнесу;

здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки;

здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження;

здатність забезпечувати ефективну сервісну, комерційну, виробничу, маркетингову, економічну діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу;

здатність координувати та регулювати взаємовідносини з партнерами та

споживачами;

здатність визначати ключові тренди соціально- економічного та людського розвитку;

здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси;

здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;

здатність забезпечувати якість обслуговування споживачів готельних та ресторанних послуг;

здатність оцінювати соціально-економічні наслідки управлінських рішень;

здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально- економічних систем;

здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі готельно- ресторанної справи у мультидисциплінарних контекстах, у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації;

здатність аналізувати, оцінювати та обґрунтовувати доцільність цифрових трансформації з позиції національних економічних інтересів, їх впливу на глобальну конкурентоспроможність суб'єктів мікро-, мезо- та макrorівнів;

здатність ідентифікувати конкурентні моделі готельного та ресторанного ринків, розробляти механізм розвитку конкурентних переваг та ключових компетенцій підприємства готельного та ресторанного бізнесу;

здатні розробляти превентивні заходи, спрямовані на нівелювання ризиків, зменшення негативних ефектів їх прояву;

здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках;

здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

здатність визначати основні рушійні сили та методи конкурентної боротьби, ідентифікувати конкурентні моделі ринків та основні фактори, що впливають на рівень конкурентоспроможності соціально-економічних систем;

здатність встановлювати головні напрямки державного регулювання конкуренції;

здатність визначати та характеризувати основні етапи оцінки рівня конкурентоспроможності товарів та послуг, аналізувати та оцінювати рівень конкурентоспроможності товарів та послуг;

здатність виявляти механізм впливу споживчої лояльності на прибутковість бізнесу, застосовувати основні положення теорії споживчої цінності для аналізу та управління рівнем конкурентоспроможності товарів та послуг, оцінювати вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на рівень конкурентоспроможності підприємства;

здатність встановлювати взаємозв'язок між конкурентними перевагами та рівнем конкурентоспроможності підприємства, розробляти механізм розвитку конкурентних переваг та ключових компетенцій підприємства;

здатність встановлювати роль держави у формуванні високої конкурентоспроможності національних товаровиробників;

здатність характеризувати галузі світової економіки, визначати характер та домінуючі форми конкурентної боротьби у галузях світової економіки, визначати основні етапи та застосовувати галузевий аналіз, виконувати аналіз стратегічних груп, в тому числі оцінку позиції стратегічної групи в галузі та конкурентної позиції підприємства в межах стратегічної групи, обґрунтовувати необхідність проведення галузевого аналізу для визначення найбільш ефективної конкурентної стратегії підприємства в галузі;

здатність визначати детермінанти конкурентних переваг країни та їх вплив на рівень конкурентоспроможності підприємств;

здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур;

здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності;

здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;

здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності;

здатність в рамках реалізації антисипативного управління бізнесом проводити стратегічний моніторинг складноструктурованого середовища діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур, за слабкими сигналами ідентифікувати загрози та можливості розвитку бізнесу, використовувати їх для досягнення стратегічних цілей;

здатність обирати і застосовувати методи антисипативного управління бізнесом для досягнення цілей підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності та отримання стратегічних переваг на ринку;

2) досягнення **програмних результатів навчання:**

формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем;

розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;

вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово;

розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень;

розробляти і приймати ефективні рішення з питань розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики, забезпечувати їх реалізацію, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки їх впливу;

оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння працювати в команді;

обирати ефективні методи управління економічною діяльністю,

обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень;

здійснювати моніторинг кон'юнктури ринку готельних та ресторанних послуг;

збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;

оцінювати нові ринкові можливості, формулювати бізнес-ідеї та розробляти маркетингові заходи за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;

приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;

визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;

обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;

відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані, систематизувати й упорядковувати інформацію для вирішення комплексних задач професійної діяльності;

оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;

досліджувати моделі розвитку міжнародних та національних готельних і ресторанних мереж (корпорацій);

розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем; розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі;

здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та видів послуг (продукції) в сфері готельно-ресторанного бізнесу та в ширших мультидисциплінарних контекстах;

оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках;

ідентифікувати конкурентні моделі готельного та ресторанного ринків, розробляти механізм розвитку конкурентних переваг та ключових компетенцій підприємства;

визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення;

вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;

визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;

оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються

в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень;

розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності;

вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків;

вміти проводити в рамках реалізації антисипативного управління бізнесом стратегічний моніторинг складноструктурованого середовища діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур, ідентифікувати загрози та можливості розвитку бізнесу за слабкими сигналами їх прояву, розробляти превентивні управлінські заходи та використовувати їх для досягнення стратегічних цілей;

вміти використовувати методи антисипативного управління бізнесом для визначення та реалізації стратегічних можливостей розвитку, досягнення цілей підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності та отримання стійких стратегічних переваг на ринку;

2) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

знання:

основних теорій конкуренції та конкурентоспроможності; методів визначення рівня конкурентоспроможності;

завдань та функцій міжнародних організацій з оцінки та аналізу міжнародної конкурентоспроможності;

міжнародних документів, що забезпечують правові підстави економічного співробітництва та координації економічної взаємодії;

нормативно-правового забезпечення процесів управління конкурентоспроможністю;

особливостей національних моделей управління конкурентоспроможністю;

уміння/навички:

знаходити причинно-наслідкові зв'язки між факторами конкурентоспроможності та її рівнем;

визначити моделі управління конкурентоспроможністю нарівні підприємства, галузі, регіону, національної економіки;

визначити напрями удосконалення системи управління конкурентоспроможністю;

використовувати економіко-математичні методи оцінювання рівня конкурентоспроможності та прогнозування її рівня;

інтерпретувати міжнародні та національні документи щодо підвищення рівня конкурентоспроможності;

комунікація:

доносити знання з питань управління конкурентоспроможністю до усіх зацікавлених осіб;

аргументувати щодо напрямів розвитку політики у сфері

конкурентоспроможності на рівні підприємства, регіону, країни;

відповідальність і автономія:

демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень;

дотримуватися засад відповідального і сталого конкурентоспроможного розвитку.

3 Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	Пр./сем.	Лаб.	СРС
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Змістовий модуль 1. Управління конкурентоспроможністю підприємства					
Тема 1. Конкуренція в системі ринкової економіки	14	2	2		10
Тема 2. Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку	14	2	2		10
Тема 3. Фактори забезпечення конкурентоспроможності підприємства	18	4	4		10
Тема 4. Аналіз та оцінювання конкурентоспроможності підприємства	14	2	2		10
Тема 5. Конкурентоспроможність галузей у світовому господарстві	18	4	4		10
Тема 6. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства	18	4	4		10
Тема 7. Система управління конкурентоспроможністю підприємства	18	4	4		10
Разом за змістовим модулем 1	114	22	22	0	70
Змістовий модуль 2. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки					
Тема 8. Сучасні моделі конкурентоспроможності національних економік	20	4	4		12
Тема 9. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях	16	2	2		12
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6	0	24
Усього годин	150	28	28	0	94

4 Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Семінар - дискусія Конкуренція та розвиток	2
2	Семінар - дискусія Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку (товари	2

	широкого вжитку, товари промислового призначення, послуги: ділові, фінансові, готельно-ресторанного бізнесу, ресторанного господарства, туризму тощо)	
3	Семинар – дискусія Зовнішні та внутрішні фактори конкурентоспроможності підприємства	2
4	Семинар - дискусія Теорія можливостей та ресурсів	2
5	Семинар - дискусія Методи оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства	2
6	Семинар - дискусія Галузевий аналіз (галузі матеріального та нематеріального виробництва, в т.ч. сектори фінансів, туризму, ресторанного господарства, готельно-ресторанного бізнесу тощо)	2
7	Семинар - дискусія Стратегічні групи підприємства та конкурентоспроможність галузей національної економіки (галузі матеріального та нематеріального виробництва, в т.ч. сектори фінансів, туризму, ресторанного господарства, готельно-ресторанного бізнесу тощо)	2
8	Семинар - дискусія Класифікація конкурентних стратегій	2
9	Семинар - дискусія Процес розробки стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства	2
10	Семинар - дискусія Управління якістю продукції і процесів (галузі матеріального та нематеріального виробництва, в т.ч. сектори фінансів, туризму, ресторанного господарства, готельно-ресторанного бізнесу тощо)	2
11	Семинар - дискусія Управління технологічними та часовими ресурсами (галузі матеріального та нематеріального виробництва, в т.ч. сектори фінансів, туризму, ресторанного господарства, готельно-ресторанного бізнесу тощо)	2
1	2	3
12	Семинар - дискусія Оцінка конкурентоспроможності національних економік	2
13	Семинар - дискусія Захист групових проектів	2
14	Семинар - дискусія Захист групових проектів	2
Всього		28

5 Розподіл балів, які отримують студенти

- вид контролю: екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми семінарського/практичного заняття	Аудиторна робота				Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання, економічний диктант	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	ЗГП	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1	1	2			4
Тема 2	1	1	2			4
Тема 3		1	1			2
Тема 4	1		1		2	4
Тема 5	1	1	2			4
Тема 6	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 7	1		1,5		2	4,5
Тема 8	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 9	1	0,5	1			2,5
Тема 10		0,5	1			1,5
Тема 11	1	0,5	1			2,5
Разом за змістовим модулем 1	8	6,5	13,5		4	32
Змістовий модуль 2						
Тема 12		1,5	2,5		2	6
Тема 13				12		12
Тема 14						
Разом за змістовим модулем 2		1,5	2,5	12	2	18
Усього годин	8	8	16	12	6	50

ЗГП – захист групових проєктів

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
25	10	15		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	